

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling
hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar Basisonderwijs
voltijd/deeltijd

Hogeschool iPabo

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar Basisonderwijs
voltijd/deeltijd

Hogeschool iPabo

CROHO nr. 34808

Hobéon Certificering

Datum

19 juni 2015

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen

Dr. A. Ros

W.J.J. van Brecht

F.E. van Gils

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	29
6.	AANBEVELINGEN	31
BIJLAGE I	Scoretabel	33
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	35
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	37
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	43
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	47
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel	49

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool iPabo
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	iPabo heeft geen instellingstoets aangevraagd
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Opleiding tot leraar Basisonderwijs
registratienummer croho	34808
domein/sector croho	Educatie
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	bachelor
graad en titel	bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
onderwijsvormen	competentiegericht onderwijs
locaties	Amsterdam en Alkmaar
varianten	voltijd, vierjarige en verkorte deeltijd, academische pabo
relevante lectoraten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lectoraat Jonge kind ▪ Lectoraat Rekenen & Wiskunde
datum audit / opleidingsbeoordeling	1 en 2 april 2015
contactpersoon	H. E. Wiechers h.wiechers@ipabo.nl

Basisgegevens **hbo-bachelor Opleiding tot leraar Basisonderwijs**, voltijd, deeltijd¹

bron: Alluris, verbonden met BRON HO
peildatum: 29 januari 2015

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	502*	216	240	313	275	248
▪ deeltijd	166*	75	105	66	60	93
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²		2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd		32,7%	35%	41,7%	39,3%	10,7%**
▪ deeltijd		34,2%	43,1%	44,6%	47,1%	15,9%**
uit de hoofdfase ³				2007	2008	2009
▪ voltijd				26,1%	25,5%	18,7%
▪ deeltijd				19,7%	20%	27,5%
rendement (percentage) ⁴				2006	2007	2008
▪ voltijd				84,6%	71,7%	72,8%
▪ deeltijd				66,7%	77,3%	66,3%
docenten (aantal + fte)				aantal	Fte	
▪ voltijd en deeltijd				68	50,9	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵				Bachelor	Master	PhD.
▪ Voltijd en deeltijd				22%	66%	12%
docent-student ratio ⁶						1:20,6
▪ Voltijd en deeltijd						1:20,6
contacturen (aantal) ⁷				1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar
▪ voltijd				14,8	14,6	10,1
▪ deeltijd				8,0	7,7	5,9
				4 ^e jaar		
						5,5

* In 2009 zijn de studenten van de locatie Almere meegerekend, die iPabo eerst samen met de HvA en later met Windesheim bestuurde. Vanaf 2010 is de inschrijving via Windesheim geregeld en niet meer bijgeteld bij iPabo.

** Aangezien de peildatum 29-1-2015 is, is het eerste jaar van de voltijd en deeltijdvarianten nog niet volledig afgerond. Extrapolering van de percentages van cohort 2013 op 29-1-2014 leidt tot ongeveer 30% voor de voltijd en ongeveer 42% voor de deeltijd.

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool iPabo leidt leraren op voor het basisonderwijs. De hogeschool is gevestigd in Amsterdam en Alkmaar. Zij biedt, naast een voltijdprogramma een vierjarig en een verkort deeltijdprogramma aan alsmede bi-diplomeringsstrajecten. Zo verzorgt iPabo in samenwerking met de opleiding Pedagogische Wetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam de universitaire pabo waar studenten twee bachelordiploma's kunnen behalen: de hbo-bachelor leraar basisonderwijs en de wo-bachelor Pedagogische wetenschappen. In samenwerking met Hogeschool Inholland biedt iPabo een bi-diplomeringsstraject leraar basisonderwijs en tweedegraads leraar Nederlands of Aardrijkskunde. Tot slot biedt iPabo de 'Sportklas' aan, waar excellente studenten een diploma tot leraar basisonderwijs en vakleerkracht bewegingsonderwijs kunnen behalen.

Beoogde eindkwalificaties

De opleiding baseert zich op de landelijke SBL-competenties die onder begeleiding van de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) tot stand zijn gekomen en op de landelijke kennisbases. De opleiding geeft de competenties een sterke eigen inkleuring, gekoppeld aan de i van interreligieus en de o van oordeelsvorming. De studenten worden cultuurdrager en verwerven specifieke vaardigheden op het gebied van levensbeschouwelijke vorming van kinderen. De opleiding besteedt in de eindkwalificaties expliciet aandacht aan het ontwikkelen van een open, lerende en onderzoekende houding, waarin oordeelsvorming als continue 'aanjager' van het professioneel handelen van leerkrachten een belangrijke rol speelt. Studenten en werkveld herkennen zich goed in dit profiel en waarderen de focus. Een sterk punt is ook het nauwe contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld waaronder de werkveldcommissie, de vijf kernbesturen en de zes 'buitenringbesturen' van het project Samen Professioneel Sterk, over de actuele eisen aan de startende leerkracht en over de vijf uitstroomprofielen waartoe de opleiding samen met het werkveld heeft besloten. Het auditteam acht op grond van bovenstaande een oordeel 'goed' zeker op zijn plaats.

Programma

Het programma kent een duidelijk opbouw met een generieke majorfase, een minorfase en drie programmagebieden: Competent handelen, Kennisbasis en Persoonlijke professionaliteit. Deze programmagebieden komen in alle studiejaren terug en zorgen voor verticale samenhang. De inhoudelijke horizontale samenhang behoeft nog aandacht. De curriculumcommissie is daarmee al aan de slag.

Het programma heeft aantoonbaar verbanden met de actuele ontwikkelingen in het werkveld, zoals voor- en voegschoolse educatie (VVE), passend onderwijs, opbrengstgericht werken, talentontwikkeling, diversiteit en kritisch burgerschap. Met haar vijf uitstroomprofielen sluit de opleiding hier nauw op aan. Ook is er in het curriculum veel aandacht voor interreligieus onderwijs (de i) en oordeelsvorming (de o). Interreligieus onderwijs is door het hele curriculum heen verweven. Studenten sluiten hun studie o.a. af met een eindwerkstuk 'Godsdienst/levensbeschouwing' gekoppeld aan de keuze voor een differentiatie protestants-christelijk, katholiek, islamitisch of religieuze diversiteit. De internationale dimensie behoeft nog aandacht. De opleiding heeft daarvoor al wel plannen ontwikkeld.

De opleiding zorgt ervoor dat de studenten de vereiste competenties en beroepsvaardigheden kunnen ontwikkelen via de vele uren stage, de beroepstaken (majorfase) en de opdrachten gekoppeld aan de leeftijdspecialisatie en de uitstroomprofielen (minorfase). De opleiding besteedt via de leer- en onderzoeksleerlijn voldoende aandacht aan het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden. Aandachtspunt is studenten aan te zetten tot verdieping van hun onderzoek aan de hand van theorie en tot een kritische reflectie op de onderzoeksuitkomsten.

De opleiding gaat in haar didactiek voor alle studenten uit van de sociaal-constructivistische leertheorie, maar zij is zich al aan het oriënteren op meer maatwerk. De gehanteerde werkvormen passen bij de drie programmagebieden. Ook hier kan de opleiding nog meer maatwerk bieden, bijvoorbeeld in de vorm van blended learning.

Het programma is studeerbaar, maar de opleiding mag de studielast van de eerste twee studiejaar voor de voltijdstudenten nog eens tegen het licht gehouden: studenten ervaren een piekbelasting bij het toetsen, maar vinden de studie zelf niet heel zwaar.

Uit de gesprekken met de curriculumcommissie is gebleken dat zij al deze aspecten aandacht wil geven bij de herziening van het curriculum. Ze wil daarbij de huidige inhoudelijke overlap verminderen door meer vakkenintegratie. Dat acht het auditteam belangrijk.

De verplichte studiekeuzecheck rondom de drie programmagebieden is een doeltreffend instrument om studenten advies te geven en hen al voor de poort te laten ervaren wat de studie inhoudt. De opleiding biedt een breed palet aan mogelijkheden voor een gedifferentieerde instroom. Het auditteam acht het prijzenswaardig, dat de opleiding zich extra inspant met doorstroomprogramma's en deficiëntieprogramma's om mbo-studenten van allochtone herkomst als leraar voor het basisonderwijs op te leiden.

Het auditteam beoordeelt de standaarden 2, 3 en 4 met betrekking tot het programma, het ontwikkelen van beroepsvaardigheden, de inhoud en de vormgeving als 'voldoende' en standaard 5, de aansluiting op de instromende studenten, als 'goed'.

Personeel

Het auditteam trof een zeer bevolgen team aan met een grote drive, dit ondanks de grote werkdruk van de laatste jaren. Het auditteam beveelt het management aan deze werkdruk nauwgezet te blijven monitoren.

De docenten zijn ruimschoots gekwalificeerd voor het ontwikkelen van onderwijs en het geven van lessen. Het aantal docenten met een master of PhD is voorbeeldig. De docenten kennen het werkveld van de basisschool uit eigen ervaring en zijn een rolmodel voor de studenten. De docenten zijn voortdurend bezig met hun eigen professionalisering en velen zijn actief betrokken bij het doen van onderzoek. De opleiding zorgt ook voor adequate training van schoolopleiders en mentoren, opdat het samen opleiden met de basisscholen inderdaad *samen* opleiden wordt.

Op basis van bovengenoemde sterke punten, komt het auditteam tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

Voorzieningen

Beide locaties – Alkmaar en Amsterdam – beschikken over de voorzieningen die nodig zijn voor het uitvoeren van de drie programmagebieden. In de mediatheken op beide locaties is het benodigde studiemateriaal aanwezig: vakspecifieke (digitale) materialen, een uitgebreide collectie basisschoolmethoden en een actuele collectie jeugdliteratuur. ICT is nog een aandachtspunt, mede gelet op de implementatie van de leer-werkomgeving SharePoint en de inrichting van werkplekken.

Het auditteam acht de schoollabs 'Speleon' voor het jonge kind op de locatie Amsterdam en het op te richten 'Exploreon' voor het oudere kind op de locatie Alkmaar mooie constructen om de live-onderzoekscomponent binnen de opleiding brengen. Tevens bieden deze leeromgevingen de studenten de mogelijkheid gerichte (les)activiteiten te ontwikkelen en uit te voeren.

Studieloopbaanbegeleiding en de informatievoorziening zijn goed op orde. De studenten zijn hierover zeer te spreken. Zij ervaren alle docenten als zeer toegankelijk en betrokken.

Het auditteam beoordeelt standaard 7 (materiële voorzieningen en huisvesting) als 'voldoende' en standaard 8 (studiebegeleiding en informatievoorziening) als 'goed'.

Kwaliteitszorg

De opleiding kent een uitgebreide en goed gedocumenteerde evaluatiecyclus en betreft daar actief de studenten, docenten, examencommissie, werkveld en alumni bij. Sterke voorbeelden zijn de studentpanels, waarin alle studenten minimaal één keer tijdens hun studie moeten deelnemen en de actieve opleidingscommissie waarin ook werkveld en alumni vertegenwoordigd zijn. De opleiding treft waar nodig verbetermaatregelen, monitort de voortgang en informeert de studenten over de uitkomst daarvan. Door de instelling van het Groot Werkoverleg van College van Bestuur, management en staf, zorgt het management dat het nog beter zicht heeft op de resultaten van uitgezette acties en op samenhang daartussen. Het auditteam acht een oordeel 'goed' voor deze standaard daarom op zijn plaats.

Toetsing

Het toetsstelsel van de opleiding staat als een huis. De opleiding heeft in het Handboek Toetsing alle relevante informatie over het toetsen en beoordelen duidelijk vastgelegd. De opleiding toetst en beoordeelt op een valide, inzichtelijke en betrouwbare manier. Sterke punten hierbij zijn: het gebruik van toetsmatrijzen en de operationalisering van de (eind)kwalificaties in beoordelingscriteria en in prestatie-indicatoren die zijn vastgelegd in uniforme beoordelingsformulieren. Sterke elementen zijn ook de strikte scheiding tussen begeleiding en beoordeling en het feit dat de beoordelingsformulieren in teamverband worden opgesteld waardoor de kans op verschil in interpretatie en gebruik aanzienlijk wordt verkleind. In principe zet de opleiding bij alle summatieve toetsen meerdere beoordelaars in en betreft het werkveld bij de beoordeling van het Competent handelen. De examencommissie vervult haar taak naar behoren en werkt op een inzichtelijke manier. De controle van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen is belegd bij de toetscommissie. Zij rapporteert hierover aan de examencommissie. Het auditteam komt op basis van genoemde sterke punten tot een oordeel 'goed'.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditteam is van oordeel, dat de studenten in de verschillende eindwerken – portfolio/leerverslagen, onderzoeksverslagen, eindwerk Godsdienst/Levensbeschouwing en (voor universitaire pabo ook) het artikel en kindportfolio – laten zien dat zij op het vereiste bachelorniveau de competenties van een startbekwaam leraar basisonderwijs hebben verworven. Studenten maken een duidelijke koppeling tussen literatuur en praktijk. Het auditteam is positief over het reflectief vermogen van de studenten dat in de eindwerken naar voren kwam. Alumni en vertegenwoordigers onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden van Hogeschool iPabo aansluit op het niveau waarop zij in de beroepspraktijk geacht worden te functioneren. Een oordeel 'voldoende' is voor deze standaard dus op zijn plaats.

Algemene conclusie:

Hogeschool iPabo biedt een opleiding tot leraar Basisonderwijs aan met een sterke eigen profilering rond interreligieus onderwijs (de i) en oordeelsvorming (de o); een inkleuring die door het werkveld en de studenten wordt herkend en erkend. Heel veel aspecten van deze opleiding zijn goed op orde. Omdat het auditteam onderdelen van het programma en het gerealiseerde niveau als voldoende beoordeelt en de beslisregels van de NVAO in acht neemt, komt het auditteam tot het eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding.

Den Haag, 19 juni 2015

drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

Hogeschool iPabo is een monosectorale hogeschool met twee locaties, Amsterdam en Alkmaar. De hogeschool verzorgt opleidingen en nascholing en voert onderzoek uit op het gebied van leraren en leidinggevendenden in het primair onderwijs. Ten tijde van de audit in april 2015 studeerden er een kleine 1000 studenten aan de bachelor opleiding tot leraar Basisonderwijs.

De hogeschool kent naast de reguliere bacheloropleiding in de varianten voltijd en vierjarige deeltijd, de varianten universitaire pabo en de tweejarige verkorte deeltijd. De universitaire pabo verzorgt Hogeschool iPabo in samenwerking met de opleiding Pedagogische Wetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam. Daarnaast is Hogeschool iPabo gestart met twee pilots voor bi-diplomering in het kader van de prestatieafspraken rond differentiatie: pabo/vakleerkracht bewegingsonderwijs en pabo/tweedegraadsleraar Nederlands of Aardrijkskunde.

De hogeschool overweegt de start van een Associate degree-programma Pedagogisch educatief medewerker.

Hogeschool iPabo biedt een programma aan met verschillende specialisaties/profileringen. In het derde studiejaar kiezen de studenten voor de leeftijdsspecialisatie jonge of oudere kind. Daarnaast kiezen de studenten een van de vijf uitstroomprofielen: i) Jonge kind & Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), ii) Opbrengstgericht werken taal & rekenen, iii) Passend onderwijs & jeugdzorg, iv) Talentontwikkeling & excellentie, v) Diversiteit & kritisch burgerschap.

Tevens kiezen de studenten in de loop van de opleiding voor een levensbeschouwelijke differentiatie (protestants-christelijk, rooms katholiek, islamitisch of religieuze diversiteit). Hogeschool iPabo heeft haar programma's daarvoor afzonderlijk laten certificeren/erkennen⁸.

Hogeschool iPabo kende ten tijde van de audit twee lectoraten: 'Het jonge kind' en 'Rekenen & wiskunde'. Deze lectoraten met hun kenniskringen zijn gekoppeld aan de vijf uitstroomprofielen. Het lectoraat Diversiteit en Kritisch Burgerschap is gestopt, maar de voormalige lector is nog wel verbonden aan de hogeschool o.a. als onderzoeker, docent en lid van de curriculumcommissie.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie 2011

Hogeschool iPabo is tijdens de vorige accreditatie op vijftien facetten met een 'goed' beoordeeld en op vijf facetten met een 'voldoende'. Naar aanleiding van de opmerkingen van de auditcommissie en naar aanleiding van een externe tussentijdse 0-meting heeft de opleiding o.a. de volgende vervolgacties getroffen:

- de opleiding heeft maatregelen getroffen met betrekking tot de verdeling van de studielast en informeert haar studenten thans in een vroeg stadium en duidelijk over de eisen m.b.t. toetsen en beoordelen. Ook krijgen studenten thans ondersteuning bij hun planning;
- de opleiding heeft het nieuwe toetsbeleid verder geïmplementeerd en de resultaten daarvan gemonitord;
- de opleiding geeft de studenten gerichte training in onderzoeksvaardigheden, waarbij zij expliciet aandacht besteedt aan de verantwoording van de methodische aanpak. Lectoren en kenniskringleden vervullen een rol in de kwaliteitsborging van deze training;
- de opleiding heeft in het kader van de prestatieafspraken nieuwe streefcijfers geformuleerd en heeft voor de poort en na de poort maatregelen getroffen om de rendementen te verbeteren;

---

⁸ De visitatie van de Vereniging Katholieke Lerarenopleidingen (VKLO) voor het diploma Rooms Katholiek vond plaats in 2011. De accreditatie voor het mogen afgeven van het Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO) vond plaats in november 2013. Voor de instituutscertificering Islam en Religieuze diversiteit vindt afstemming plaats met het werkveld.

- de opleiding heeft gewerkt aan een duidelijke positionering van de verschillende commissies (examencommissie, toetscommissie, curriculumcommissie) binnen de opleiding en taken en verantwoordelijkheden daar waar nodig/ gewenst nader aangescherpt;
- de opleiding voert in 2014-2015 met het oog op herziening van het gehele curriculum een eerste pilot uit met het herontwerp en uitvoering van beroepstaak 2 'De rol van de leerkracht' en 4 'Werken binnen en buiten de klas'.

In onderstaande rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 2, 3, 5 en 10 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding tot leraar basisonderwijs (de pabo) van Hogeschool iPabo de landelijk vastgestelde en in Algemene Maatregel van Bestuur bij Wet op de beroepen in het hoger onderwijs (Wet BIO) vastgelegde competenties hanteert. Deze zijn tot stand gekomen onder begeleiding van de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) en voldoen voorts aan de Europese eisen ten aanzien van het bachelorniveau. Daarmee zijn reikwijdte en niveau van de eindkwalificaties voldoende gewaarborgd.

De zeven zogenoemde SBL-competenties betreffen: interpersoonlijk competent, pedagogisch competent, vakinhoudelijk en didactisch competent, organisatorisch competent, competent in het samenwerken met collega's, competent in het samenwerken met de omgeving en competent in zelfreflectie en zelfsturing.

De opleiding heeft deze competenties nader uitgewerkt in drie programmagebieden en vier niveaus van beheersing. (Zie verder onder standaard 3.)

Kennisbasis

Naast de SBL-competenties hanteert de opleiding voor haar onderwijs de inhoud en doelstellingen in de kennisbasis van de leraar, die landelijk is vastgelegd in 16 verschillende kennisbasisdocumenten (Zie verder onder standaard 2.)

Profilering en eigen inkleuring

Hogeschool iPabo heeft gekozen voor een duidelijk eigen profiel met het accent op de i van interreligieus onderwijs en de o van oordeelsvorming. De studenten worden cultuurdrager en maken zich op het gebied van levensbeschouwelijke vorming van kinderen specifieke bekwaamheden eigen. De opleiding ziet oordeelsvorming als continue 'aanjager' van het professioneel handelen van leerkrachten. De opleiding drukt met de i en de o een eigen stempel op de eindkwalificaties.

Het auditteam heeft geconstateerd dat deze profilering in de eindkwalificaties een consistente doorwerking heeft naar het curriculum en de toetsing. (Zie verder standaard 2 en 3.)

De vertegenwoordigers vanuit het werkveld en de studenten die het auditteam sprak, herkennen zich goed in deze profilering en waarderen deze focus.

Vanaf het derde studiejaar kunnen de studenten zich net als op andere pabo's specialiseren in het jonge of oudere kind. Tevens kiezen zij dan voor een van de vijf uitstrooprofielen, die de opleiding in samenspraak met het werkveld heeft bepaald. Ook hiermee geeft Hogeschool iPabo eigen kleur aan de opleiding. (Zie verder standaard 2 en 3)

Onderzoek

De opleiding acht het belangrijk dat de studenten inzicht krijgen in de ontwikkeling van kinderen, inclusief hun eigen rol daarbij met bijhorende moreel kompas voor het maken van professionele afwegingen. Om zich een oordeel te vormen moeten de leerkrachten een open, lerende en onderzoekende houding hebben. Daarom besteedt de opleiding hier in de beoogde eindkwalificaties expliciet aandacht aan.

Internationale dimensie

De internationale dimensie is op dit moment vooral belegd in het programma, in de minor internationalisering. De opleiding is voornemens internationalisering gefaseerd te verbinden aan de vijf uitstroomprofielen. Dat acht het auditteam een belangrijke volgende stap.

Afstemming met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding nauw contact onderhoudt met het werkveld over (de actualisering van) de eindkwalificaties, het curriculum en het samen leerkrachten opleiden. Zo heeft de opleiding o.a. in dialoog met besturen in het werkveld een gezamenlijk actueel beroepsbeeld opgesteld. Dit hebben zij beschreven in de gezamenlijke kwaliteitsagenda primair onderwijs Noord-Holland 'Doorgaande lijnen in ontwikkeling bij kinderen en leraren'.

De opleiding kent een werkveldcommissie, waarmee ze regelmatig inhoudelijk overlegt over het beroepsprofiel en de specifieke inkleuring daarvan. Daarnaast werkt de opleiding nauw samen met een vijftal kernbesturen en zes buitenringbesturen van basisscholen in Noord-Holland in het project 'Samen Professioneel Sterk'. Met zeven andere besturen sloot de opleiding alleen een convenant in het kader van samen opleiden.

Afstemming met vakgenoten vindt plaats in de landelijke netwerken, waarin de opleiding actief participeert.

Weging en Oordeel: goed

De opleiding baseert zich op de landelijke SBL-competenties en geeft deze een sterke eigen inkleuring, zichtbaar in de aspecten 'interreligieus' en 'oordeelsvorming'. Studenten en werkveld herkennen zich goed in de profilering en waarderen de focus.

Ook het nauwe contact dat de opleiding heeft met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld over de actuele eisen aan de startende leerkracht en de vijf uitstroomprofielen van de opleiding, is een sterk punt. Het auditteam beoordeelt deze standaard daarom als 'goed'.

Programma

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Toelichting NVAO: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Bevindingen

Verband met ontwikkelingen in het vakgebied

Het auditteam constateert dat het programma aantoonbaar verbanden heeft met de actuele ontwikkelingen in het werkveld, zoals passend onderwijs, opbrengstgericht werken, talentontwikkeling, diversiteit, kritisch burgerschap. Met de vijf uitstroomprofielen sluit de opleiding hier nauw op aan. (Zie verder standaard 3.)

De opleiding besteedt voldoende tijd aan de verwerving van alle kennisbases, zodat de studenten in principe aan het begin van het derde studiejaar de landelijke kennisbasistoetsen kunnen behalen. (Zie ook standaard 3 en 10.)

De vaksecties zorgen voor de kwaliteit en actualiteit van de vakinhouden. Ook lectoren, leden van de kenniskring en promovendi spelen een belangrijke rol binnen de opleiding en dragen met (de uitkomsten van) hun wetenschappelijk onderzoek actief bij aan het opleidingsprogramma.

Verband met ontwikkelingen in het beroepenveld

Studenten krijgen gedurende de opleiding ruim de gelegenheid hun beroepsvaardigheden te ontwikkelen. Dit gebeurt o.a. via het uitvoeren van beroepstaken in de eerste twee studiejaar, de opdrachten in het kader van de minoren in de laatste twee studiejaar en via het lopen van stage. Al vanaf het eerste studiejaar staat er een dag stage ingeroosterd. Het aantal dagen neemt in de loop van de opleiding toe en mondt uit in een LIO-stage in het laatste studiejaar, waarin de studenten zelfstandig voor de klas staan en hele dagen lessen moeten verzorgen. De samenwerking met het werkveld in het samen opleiden van studenten verloopt per basisschool nog wisselend. De opleiding heeft in het kader van de subsidie 'Versterking samenwerking lerarenopleiding en scholen 2013-2016' het project 'Samen Professioneel Sterk' opgezet met een binnenring van vijf kernbesturen. De basisscholen van deze besturen gaan samen met de pabo professionele leergemeenschappen vormen. (Zie verder onder het kopje onderzoek.) Daarnaast participeren in dit project zes besturen in de buitenring, die de opleiding probeert mee te nemen in de hierboven genoemde ontwikkelingen.

De opleiding kent echter ook nog 'gewone' stagescholen en besturen van basisscholen waarmee ze al wel een convenant heeft afgesloten in het kader van samen opleiden. Op een aantal van deze laatstgenoemde scholen zijn schoolopleiders aanwezig.

Het auditteam constateert dat het echt *samen* uitvoeren van het programma (het *samen* opleiden) nog duidelijk in ontwikkeling is. Op dit moment is hierin vooral de pabo leidend. Er zijn aanzetten om de alumni beter te bereiken en te betrekken. Dat acht het auditteam zinvol in het kader van voorgaande.

Onderzoek

De opleiding heeft samen met de lectoren een doorgaande leer- en onderzoekslijn opgesteld, die al start in het eerste studiejaar. Studenten verwerven hierin de benodigde onderzoeksvaardigheden, leren theorie te verbinden met praktijk en voeren diverse (kleine) praktijkonderzoeken uit. In het laatste studiejaar mondt dit uit in een praktijkonderzoek in het kader van het afstuderen passend bij het eigen uitstroomprofiel van de student. Lectoren en kenniskringleden zijn hier nauw bij betrokken. De opleiding beperkt de studenten bewust in de keuze van hun onderwerpen, zodat er vormen van kennisdeling mogelijk zijn. De lectoren werken op dit moment aan een herziening van de leer- en onderzoekslijn waarbij het accent meer komt te liggen op ontwerponderzoek.

Het auditteam ziet ook nog mogelijkheden voor verbetering van de onderzoeksvaardigheden. Zo kan de opleiding de studenten aanzetten tot meer diepgang in hun onderzoek aan de hand van theorie en zouden de studenten kritischer mogen zijn op de uitkomsten.

Een mooi eerste begin van het samen doen van onderzoek, trof het auditteam bij de basisscholen van de kernbesturen. In de professionele leergemeenschappen die nu gevormd worden, gaan leerkrachten van de basisschool onderzoek doen samen met studenten en docenten en lectoren van de pabo. De verdeling van lectoren en kenniskringleden over de uitstroomprofielen is nog een aandachtspunt.

De opleiding heeft als doel dat vanaf 2016-2017 100 LIO-studenten samen met leerkrachtsspecialisten praktijkonderzoek verrichten in het kader van hun gekozen uitstroomprofiel. Daarbij zal de opleiding schoolontwikkelingsvragen van de school matchen met het eigen onderzoeksprogramma. Dat acht het auditteam een goed streven waardoor de student nog beter beseft wat de waarde is van (het doen van) praktijkonderzoek.

Internationale dimensie

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, moet internationalisering nog een plaats krijgen in de eindkwalificaties.

In 2013 verwierf Hogeschool iPabo 'the Erasmus Charter of Higher Education' voor de volledige looptijd van het Erasmus+ programma tot 2020. Hierdoor ontstaat mobiliteit voor studenten en docenten. Op dit moment kunnen studenten in het derde studiejaar kiezen voor de minor 'internationale studie', waarbij zij een half jaar kunnen studeren in het buitenland. In 2014-2015 kozen drie studenten voor deze minor. In 2016 gaan vijf studenten naar het buitenland.

Het auditteam beveelt de opleiding aan ook na te denken over inbedding van internationale componenten in het reguliere programma; bijvoorbeeld in de vorm van internationalisation at-home. Ook zouden de studenten meer gebruik mogen maken van internationale literatuur. De opleiding heeft hiervoor aandacht, maar vanwege ziekte van een van de twee verantwoordelijken voor het international office, verkeert dit onderdeel nog in de planfase.

Weging en Oordeel: voldoende

De opleiding kent sterke punten, zoals aansluiting op actuele ontwikkelingen, veel gelegenheid voor ontwikkeling van beroepsvaardigheden, en is aantoonbaar bezig met de doorontwikkeling van het programma rondom de leer-en onderzoekslijn, de internationale dimensie en het versterken van het samen opleiden van studenten. Het auditteam acht daarom een oordeel 'voldoende' zeker op zijn plaats.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt de studenten de mogelijkheid de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een samenhangend studieprogramma.

Bevindingen

De opleiding heeft de zeven SBL-competenties nader uitgewerkt in drie programmagebieden (Competent handelen, Kennisbasis en Persoonlijke professionaliteit) en in vier niveaus van beheersing (opleidingsbekwaam, beroepsbekwaam, werkplekbekwaam en startbekwaam).

In het programmagebied Competent handelen staat de ontwikkeling van de student in de beroepspraktijk centraal. In het programmagebied Kennisbasis komt de verwerving van de pedagogisch, vakinhoudelijke en didactische kennis zoals vastgesteld in de landelijke kennisbasis pabo aan de orde. Naast een kerndeel voor alle studenten, kiezen studenten voor een vakkenprofilering binnen de context van het gekozen uitstroomprofiel. (Zie daarover verderop in de tekst.) In het programmagebied 'Persoonlijke professionaliteit' staan de professionele oordeelsvorming en professionele leervaardigheden centraal. Binnen dit deel van het curriculum bekwamen de studenten zich in professionele (vak)vaardigheden, reflectie op eigen handelen en eigen professionele ontwikkeling, praktijkonderzoek en persoonlijke (levensbeschouwelijke) positionering als leerkracht basisonderwijs.

De opleiding heeft het onderwijs vormgegeven via een major-minorstructuur.

De majorfase vormt de generieke basis van de opleiding en is in de eerste twee studiejaren geprogrammeerd. Voor deze majorfase heeft de opleiding beroepstaken geformuleerd, zoals 'omgaan met kinderen in een leersituatie', 'de rol van de leerkracht', 'differentiatie in de klas'. Hieraan dragen de verschillende programmagebieden bij.

In de daarop volgende minorfase profileren studenten zich door de keuze voor een leeftijdspecialisatie jonge of oudere kind en de keuze voor een uitstroomprofiel: i) Jonge kind & voor- en vroegschoolse educatie (VVE), ii) Opbrengstgericht werken taal & rekenen, iii) Passend onderwijs & jeugdzorg, iv) Talentontwikkeling & excellentie, v) Diversiteit & kritisch burgerschap.

De uitstroomprofielen zijn afgestemd met het werkveld en corresponderen met zwaartepunten uit de kwaliteitsagenda voor het primair onderwijs in Noord-Holland.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding ervoor zorgt dat de studenten die dit curriculum doorlopen de vereiste competenties kunnen ontwikkelen. Ook krijgen de i en o aantoonbaar aandacht in het curriculum. Oordeelsvorming komt met name tot uiting in het ontwikkelen van een open, lerende en onderzoekende houding en in de vele reflectie-opdrachten. Interreligieus onderwijs is door het hele curriculum heen verweven. Er is veel aandacht voor actuele, religieuze en maatschappelijke ontwikkelingen en de ontwikkeling van specifieke bekwaamheden op het gebied van levensbeschouwelijke vorming van kinderen. In de loop van de opleiding kiezen de studenten voor een levensbeschouwelijke differentiatie protestants-christelijk, katholiek, islamitisch of religieuze diversiteit. Zij sluiten dit onderdeel af met een eindwerkstuk 'Godsdienst/levensbeschouwing'.

De opleiding zorgt er met de drie programmagebieden voor dat er een verticale samenhang is in het curriculum, maar de inhoudelijke horizontale samenhang tussen de verschillende blokjes/vakken binnen de beroepstaken verdient nog aandacht. Met name de verwerving van de kennisbasis bij de kleinere vakken veroorzaakt op dit moment een verbrokkeling. Het is voor de opleiding niet altijd mogelijk inhoudelijk aan te sluiten bij de thematiek die in de beroepstaak centraal staat. De verbrokkeling zorgt soms voor een grote studielast. De sinds een jaar ingestelde curriculumcommissie is hier inmiddels mee aan de slag gegaan.

De commissie onderzoekt de overlap in het curriculum en de mogelijkheid tot integratie van vakken binnen de beroepstaken. De curriculumcommissie is in dit verband gestart met twee kleine pilots in beroepstaak 2 'De rol van de leerkracht' en 4 'Werken binnen en buiten de klas'. De eerste resultaten zijn hoopvol: studenten zien verband tussen theorie en praktijk en docenten zien als winstpunt dat hun vakken niet meer gescheiden zijn binnen de beroepstaak.

Weging en Oordeel: voldoende

Weliswaar is de inhoudelijke horizontale samenhang nog een aandachtspunt, maar het auditteam vindt een oordeel 'voldoende' zeker op zijn plaats, omdat de opleiding er inderdaad voor zorgt dat de studenten via het programma van de generieke majorfase en de minorfase de vereiste competenties, met het eigen accent van de opleiding op interreligieuze onderwijs/levensbeschouwing en oordeelsvorming, kunnen ontwikkelen.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept. Factoren, die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Bevindingen

De opleiding baseert haar didactisch concept op de sociaal-constructivistische leertheorie en gaat uit van een doorgaande lijn van aanbodgestuurd onderwijs in de majorfase naar steeds meer zelfsturing door de student in de minorfase. Het auditteam constateert echter samen met de opleiding dat dit concept niet voor alle studenten passend is. Daar waar mbo'ers meer baat hebben bij fasering, kunnen vwo'ers en hoger opgeleiden al direct meer zelfsturing aan. De curriculumcommissie heeft de opdracht gekregen hier bij de herziening van het curriculum aandacht aan te besteden. Dat is belangrijk. Het docententeam heeft over passende leertheoretische uitgangspunten al oriënterende gesprekken gevoerd.

De werkvormen die de opleiding hanteert, zijn passend bij de drie programmagebieden. Zo staat in het programmagebied Competent handelen het uitvoeren van lessen in de stage centraal. De student start als aspirant-leerkracht met het observeren van de mentor en voert geleidelijk aan steeds meer zelf de lessen uit. In het programmagebied Kennisbasis gebruiken de docenten werkvormen als mini-college, klassikale instructie, begeleide oefening. In het programmagebied Persoonlijke professionaliteit staan bijvoorbeeld het oefenen van specifieke vaardigheden, workshops, presentaties en intervisie op het programma.

Ten tijde van de audit is ook gesproken over vormen van blended learning in het kader van meer differentiatie in de didactiek en de werkvormen. De opleiding oriënteert zich hier momenteel op en raadpleegt collega-opleidingen die hier al ervaringen mee hebben opgedaan. Het is belangrijk dat de opleiding de mogelijkheden hiervoor meeneemt in de herziening van het curriculum. Daarmee geeft de opleiding studenten tevens het goede voorbeeld in het gedifferentieerd lesgeven: 'practice what you preach'.

De opleiding zorgt voor een studeerbaar programma en een spreiding van de studielast. Op dit moment ervaren de studenten in de majorfase nog wel een piekbelasting bij de toetsing van kleinere leseenheden. Dit heeft de aandacht van de opleiding. (Zie hierover standaard 10.) De studenten van de voltijdvariant die het auditteam sprak, geven aan dat er een discrepantie is tussen de eerste twee studiejaar, die zij niet als heel zwaar ervaren en de hogere studiejaar, die wel een stevig niveau hebben. In de laatste jaren moeten zij onderzoek doen en complexe opdrachten uitvoeren. Het auditteam beveelt de opleiding aan hier bij de herziening van het curriculum aandacht aan te besteden.

Voor de studenten van de deeltijdvariant en met name de verkorte deeltijd is de studie heel pittig in verband met het combineren van privé, werk en studie. Dit is echter inherent aan een deeltijdopleiding. De deeltijdstudenten zijn heel tevreden over het feit dat ze ook direct stage gaan lopen. Mochten ze tijdens de stage merken dat het onderwijs toch niets is voor hen, dan kunnen zij tijdig stoppen met de opleiding.

De opleiding zorgt ervoor dat zij belemmerende factoren voor de studievoortgang zo veel mogelijk wegneemt door het bieden van adequate studiebegeleiding en duidelijke informatie over de inhoud en de organisatie van de opleiding.

Mooi initiatief om de sociale binding aan het opleidingsinstituut te vergroten en daarmee de studievoortgang te bevorderen, is de inzet van tweedejaars in de coaching van eerstejaarsstudenten, het verzorgen van workshops door derdejaars voor tweedejaarsstudenten en het presenteren van praktijkonderzoeken door vierdejaars aan derdejaarsstudenten.

Studenten met een functiebeperking krijgen aanvullende begeleiding. Zo is er bijvoorbeeld voor studenten met spraak-motorische problemen logopedische ondersteuning mogelijk en is er voor studenten met dyslexie een verlengde toetstijd.

Weging en Oordeel: voldoende

De vormgeving van het programma is in de basis op orde, maar meer maatwerk is gewenst. De opleiding is hiermee al bezig. De studielast in de eerste twee jaren van de voltijdvariant is ook een aandachtspunt. Het auditteam volstaat dan ook met een 'voldoende' voor deze standaard.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Bevindingen

De opleiding is al in 2013 met een pilot intakeprogramma gestart om het curriculum inhoudelijk beter aan te laten sluiten op de kwalificaties van instromende studenten. Na evaluatie en bijstelling, hanteert zij dit programma met ingang van 2014 als verplichte studiekeuzecheck. Het auditteam acht deze studiekeuzecheck een doeltreffend instrument. Het is een sterk punt dat de opleiding hierin haar drie programmagebieden expliciet aan bod laat komen. Zo moeten studenten een oriënterende opdracht uitvoeren op de stageschool (Competent Handelen), de eigen vaardigheidstoetsen voor taal en rekenen maken (Kennisbasis) en een groepsopdracht verrichten en een presentatie verzorgen waarin zij reflecteren op hun studie- en beroepskeuze (Persoonlijke professionaliteit). Op basis hiervan geeft de opleiding de studenten een toelatingsadvies én een rapportage zodat ze met een reële kijk op het beroep, de beoogde eindkwalificaties, de studie-inhouden, de te verwachten studielast aan de opleiding beginnen. Het auditteam is hierover zeer te spreken.

De opleiding besteedt veel aandacht aan een gedifferentieerde instroom. De opleiding biedt een vierjarige voltijd- en deeltijdvariant aan, een verkorte deeltijdvariant voor studenten die al een hbo- of wo-diploma hebben en een universitaire pabo voor studenten die een gecombineerde studie met de universiteit aankunnen. Daarnaast biedt de opleiding studenten die meer uitdaging willen, de mogelijkheid tot bi-diplomering voor vakleerkracht bewegingsonderwijs of tweedegraads leraar Nederlands of Aardrijkskunde.

Het auditteam wenst in dit verband nog op te merken, dat de opleiding in het kader van talentontwikkeling de achtergronden van de studenten nog beter zou kunnen gebruiken voor de groepsamenstelling, met name bij de deeltijd variant (vierjarig en verkort). Tevens mag de opleiding studenten vóór de poort al duidelijker maken wat er aan versnelling mogelijk is. Nu merken studenten dat pas als ze al bezig zijn met de opleiding. Met de slb'er hebben ze weliswaar een gesprek, maar het is aan de student zelf om deze vrijstelling aan te kaarten.

De opleiding werkt nauw samen met een aantal ROC's, de Hogeschool van Amsterdam (HvA) en Hogeschool Inholland in het aanbieden van doorstroomprogramma's voor mbo-hbo en havo-hbo voor aspirant-studenten met deficiënties op het gebied van aardrijkskunde, geschiedenis, natuur&techniek. De opleiding hoopt hiermee mbo-studenten die met name in natuur&techniek zwak zijn, voldoende bij te scholen, zodat ze toch met de pabo mogen starten. Een belangrijke beweegreden van de opleiding hierbij is, dat mbo-studenten in Amsterdam in meerderheid van allochtone herkomst zijn. Met deze doorstroomprogramma's hoopt de opleiding dat zij voldoende leraren op kan blijven leiden met wie allochtone leerlingen zich kunnen identificeren. Het auditteam acht het prijzenswaardig dat de opleiding zich hiervoor extra inspant. Ook aan de studenten met tekorten die al gestart zijn met de studie, biedt de opleiding deficiëntieprogramma's.

Weging en Oordeel: goed

De verplichte studiekeuzecheck rondom de drie programmagebieden is een doeltreffend instrument om studenten advies te geven of zij toelaatbaar zijn, en om hen al voor de poort te laten ervaren wat de studie inhoudt en hoe het is om voor de klas te staan. De opleiding biedt een breed palet aan mogelijkheden voor een gedifferentieerde instroom. Het auditteam acht het prijzenswaardig, dat de opleiding zich extra inspant met doorstroomprogramma's en deficiëntieprogramma's.

Het auditteam komt op basis van bovengenoemde sterke punten tot het oordeel 'goed'. Het aandachtspunt 'informatie over versnelling/vrijstelling' staat dit oordeel niet in de weg.

Personeel

Standaard 6: Het personeel is gekwalificeerd en de omvang er van is toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De feitelijk bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo-opleiding.

Bevindingen

Het auditteam ontmoette een zeer bevlogen docententeam met een grote drive; dit ondanks de grote werkdruk van de laatste jaren. Het auditteam beveelt het management aan deze werkdruk nauwgezet te blijven volgen om ervoor te zorgen dat alle aanstaande vernieuwingen en de verdere gewenste groei van studenten echt vormgegeven kan worden.

Alle docenten beschikken over de voor hun vakgebied vereiste opleiding, hebben een onderwijsbevoegdheid (eerstegraads of aanvullende post-academische scholing) en hebben ervaring in het basisonderwijs, als leerkracht, onderzoeker of op basis van werkveldstage. Alle docenten participeren in landelijke vakdidactische netwerken, zoals het Expertisecentrum Lerarenopleiding Wiskunde en Rekenen (ELWIeR), Expertisecentrum Lerarenopleidingen Natuur en Techniek (ECENT), Landelijke Expertisecentrum Mens en Maatschappijvakken (LEMM). Docenten nemen regelmatig deel aan conferenties en studiedagen, waar zij hun kennis delen.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat het percentage docenten met een masterdiploma hoog is: 78%, waarvan 10% ook een PhD heeft. Dit percentage zal de komende tijd nog verder stijgen. Dit is een bijzonder en sterk punt. Daarnaast zorgt de opleiding voor de benodigde teamscholing – o.a. op het gebied van studiebegeleiding, toetsing en beoordelen - en individuele scholing. Veel docenten participeren in onderzoek, hetzij via de lectoraten, hetzij via professionele leergemeenschappen in basisscholen. Ook dat is een sterk punt. In 2014 zijn de docenten gestart met de ontwikkeling van een gemeenschappelijke visie op opleidingsdidactiek. Zij hebben daartoe een lijst opgesteld van de 10 kenmerken van de excellente iPabo-opleider. Deze lijst gebruiken zij bij peerreview van elkaars opleidingspraktijk.

Studenten zien hun docenten echt als rolmodel en zijn zeer tevreden over de inhoudelijke kwaliteit van hun docenten en hun kennis van het werkveld. Tijdens de audit kreeg het auditteam mooie voorbeelden van 'dubbelloop' leren. Zo maakten de studenten onder leiding van de docent een grote knikkerbaan en bouwden zij huizen met kartonnen dozen. Zo ervoeren zij aan den lijve hoe ze dat zelf met een kleutergroep konden aanpakken. Een andere docent gaf een voorbeeldles over het Toverbos, zoals de studenten het zelf zouden kunnen toepassen. Door de studenten de opdracht te geven zichzelf te filmen bij het geven van de les, kon de docent de uitvoering weer nabespreken op de pabo. Het auditteam is op basis hiervan zeer te spreken over de docenten in hun rol van vakdidacticus.

Zoals al onder standaard 2 is beschreven, betreft de opleiding steeds meer basisscholen bij het samen opleiden. De opleiding traint schoolopleiders en mentoren in het begeleiden van studenten en schoolopleiders ook in het beoordelen van studenten. Daarnaast biedt zij de mentoren van de binnenkringscholen een verdiepende training 'onderzoek doen' aan, opdat zij begrijpen wat er van studenten wordt verwacht en hen daarbij beter kunnen ondersteunen.

Weging en Oordeel: goed

De docenten zijn ruimschoots gekwalificeerd voor het ontwikkelen en geven van het onderwijs. Ze zijn bevlogen door hun vak, kennen het werkveld van de basisschool uit eigen ervaring en zijn een rolmodel voor de studenten. De docenten zijn voortdurend bezig met hun eigen professionalisering en velen zijn actief betrokken bij het doen van onderzoek. De opleiding zorgt ook voor adequate training van schoolopleiders en mentoren. Op basis van deze sterke punten, komt het auditteam tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Beide locaties – Alkmaar en Amsterdam – beschikken over de voorzieningen die nodig/gewenst zijn voor het kunnen uitvoeren van de drie programmalijnen: kennisbasis, competent handelen en persoonlijke professionaliteit. Er zijn voldoende leslokalen en op beide locaties is er een collegezaal, een toetszaal voor o.a. het kunnen afnemen van de landelijke kennisbasistoetsen, een aula voor plenaire bijeenkomsten en zijn er studieplekken ingericht, waar studenten (in stilte) kunnen studeren. Wel is de locatie Amsterdam aan renovatie toe. Deze is gepland voor de periode april tot september 2015.

In de mediatheken op de beide locaties is al het benodigde studiemateriaal aanwezig: vakspecifieke (digitale) materialen, een uitgebreide collectie basisschoolmethoden en een actuele collectie jeugdliteratuur.

In het kader van de i van iPabo kent de opleiding ook een bezinnings-/gebedsruimte.

De ICT-voorzieningen kunnen nog verbeterd worden. Er is een dekkend wifi-netwerk, maar er moeten op de locatie Amsterdam nog meer computerwerkplekken komen. Dat wordt gerealiseerd bij de verbouwing. De opleiding werkt aan de inrichting van SharePoint als digitale leer- en werkomgeving.

Het auditteam wil bij deze standaard specifiek het schoollab Speleon noemen: het speciaal ingericht spellokaal voor het jonge kind op de locatie Amsterdam. In deze leeromgeving komen kinderen van scholen uit de buurt spelen. Docenten en studenten kunnen deze kinderen vervolgens o.a. in hun spel observeren – ook via een one-wayscreen - en ze kunnen er onderzoek doen naar spel. Daarnaast kunnen studenten er lessen ontwerpen en leren hoe zij kinderen kunnen stimuleren in hun spel. De aanwezigheid van het Speleon is een sterk element binnen de opleiding.

Het auditteam acht het een lovenswaardig streven, dat de opleiding op de locatie Alkmaar een soortgelijke ruimte gaat inrichten voor het oudere kind: het schoollab Exploreon. De bedoeling van het Exploreon is, dat het de kinderen gelegenheid biedt leer- en ontdekactiviteiten uit te voeren rondom wetenschap en techniek. Docenten en studenten kunnen er onderzoek uitvoeren. Ook kunnen de studenten lesactiviteiten koppelen aan de Exploreon-omgeving. Zowel het Speleon als Exploreon zorgen voor binding met de directe buitenwereld.

Weging en Oordeel: voldoende

De ICT voorzieningen vragen nog aandacht, ook in het kader van de door studenten gewenste blended learning. Overigens voldoen de materiële voorzieningen. De locatie in Amsterdam is aan renovatie toe, maar de verbouwing is al op handen. Voorts acht het auditteam het Speleon en Exploreon mooie constructen om de live-onderzoekcomponent de opleiding binnen te brengen en studenten de gelegenheid te bieden tot het ontwikkelen en uitvoeren van gerichte (les)activiteiten.

Het auditteam beoordeelt deze standaard als 'voldoende'.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.
--

Bevindingen

De opleiding hanteert een adequaat systeem van eerste en tweedelijns studiebegeleiding. Aan elk studiejaar zijn studieloopbaanbegeleiders (slb'ers) verbonden, die de studenten als groep (tijdens de studieloopbaanuren) en individueel begeleiden.

Het auditteam acht het een goede zaak, dat de opleiding van de studenten in hoge mate een eigen verantwoordelijkheid verwacht voor hun studievoortgang en professionele ontwikkeling. Studenten dienen zich daarom goed te informeren over wat er van hen verwacht wordt. De opleiding zorgt daarbij voor heldere (digitale) informatie over de opzet en organisatie van de opleiding, o.a. via intranet op de website en de studiecoach. Daarmee start de opleiding al voor de poort met het informeren van aspirant studenten en gaat daarmee verder na de poort. De opleiding heeft de laatste jaren veel geïnvesteerd in de verbetering van de communicatie.

Daar waar nodig/gewenst staan de studieloopbaanbegeleiders en andere docenten echter altijd gereed om advies en/of hulp te geven. Studenten met een beperking kunnen een beroep doen op speciale voorzieningen, waaronder ook extra coaching.

De slb'ers stemmen hun begeleidingsactiviteiten binnen hun jaarteam af, opdat er geen grote verschillen ontstaan. Daarnaast bespreken de docententeams vijf maal per jaar de studievoortgang van alle studenten. Dat acht het auditteam sterke punten. De studenten die het auditteam sprak roemden de docenten om hun laagdrempeligheid en hun betrokkenheid. 'De deuren staan altijd voor ons open', aldus de studenten.

Op de stageplek krijgen de studenten begeleiding van een mentor en op de basisscholen waarmee de opleiding in de binnen- en buitencirkel nauw samenwerkt, ook van een schoolopleider. De schoolopleiders informeren de mentoren over wat er van hen wordt verwacht. Daarnaast kent de opleiding schoolcontactdocenten, die mentoren informeren en studenten begeleiden. De slb'er verzorgt stagebegeleiding op afstand.

De opleiding zorgt er via het elektronisch studievolsysteem iTrex voor dat de studenten kunnen beschikken over informatie over beoordelingen en studieresultaten. Daar zijn de studenten blij mee, want in het verleden was deze informatie niet goed beschikbaar en de feedback op gemaakte toetsen evenmin.

De opleiding informeert de studenten en docenten over actuele zaken via de tweewekelijkse nieuwsbrief iUpdate.

Weging en Oordeel: goed

De studie(loopbaan)begeleiding door slb'ers, overige docenten, mentoren, schoolopleiders en schoolcontactdocenten bevordert inderdaad de studievoortgang van de studenten. De opleiding zorgt tevens voor adequate (digitale) informatievoorziening en voor een heldere communicatie. Het auditteam beoordeelt deze standaard daarom als 'goed'.

Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Toelichting NVAO: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg worden de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

De opleiding kent een uitgebreide en goed gedocumenteerde evaluatiescyclus en betreft daar actief de studenten, docenten, examencommissie, werkveld en alumni bij. Naast het uitvoeren van de reguliere schriftelijke enquêtes zoals de Nationale Studenten Enquête, de hbo-monitor, het startbewaamhedenonderzoek, werkveldonderzoek, medewerkerstevredenheidsonderzoek en programma-evaluaties, spreekt de opleiding zeer regelmatig met de verschillende betrokkenen over de kwaliteit van de opleiding. Zo organiseert de opleiding bijvoorbeeld een actieve en intensieve betrokkenheid van studenten bij de interne kwaliteit via de klassikale gesprekken tijdens de studieloopbaanuren, de studentpanels en de opleidingscommissie. In de studentpanels zitten afgevaardigden vanuit elk leerjaar, die naar aanleiding van de uitkomsten van de programma-evaluaties hun bevindingen met betrekking tot het curriculum en de organisatie evalueren met het management en de docenten. De aandachtspunten die hieruit voortkomen, komen op de agenda van de opleidingscommissie.

De opleiding verwacht van alle studenten, dat zij minimaal éénmaal gedurende hun studie participeren in een studentpanel, omdat zij studentparticipatie belangrijk vindt: studenten moeten op grond van de beroepsstandaard op professioneel niveau leren meepraten over beleid, de praktische uitvoering daarvan op de werkvloer en wat dat vraagt van alle medewerkers. Het auditteam acht dit een krachtige invulling van studentparticipatie.

In de opleidingscommissie zitten naast studenten en docenten van de locatie Alkmaar en Amsterdam ook afgevaardigden vanuit het werkveld inclusief alumni. Dat acht het auditteam prijzenswaardig.

De studenten die het auditteam sprak waren zeer tevreden over de wijze waarop de opleiding hen betreft bij de kwaliteit van de opleiding. Ze voelen zich gehoord en zien dat de opleiding - soms al direct - iets doet met hun opmerkingen. Het auditteam trof mooie voorbeelden aan van genomen/voorgenomen verbetermaatregelen, zoals invoering van studieplanners, vermindering van de toetslast, spreiding van de toetsen, inhoudelijke feedback na toetsing.

Tijdens de uren voor studieloopbaanbegeleiding in de klas en via de nieuwsbrief iUpdate stelt de opleiding de studenten op de hoogte van de voorgenomen verbetermaatregelen en van de uitvoering en uitkomsten ervan.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de C (Check) uit de PDCA-cyclus en de informatieoverdracht nog de minste schakel is in het geheel. De opleiding is daarmee echter al bezig. Zij heeft daartoe o.a. in september 2014 het Groot Werkoverleg ingesteld: elk kwartaal informeren het College van Bestuur, het management en de staf elkaar en komen alle aspecten rondom de interne kwaliteit van de opleiding, curriculum, personeel, huisvesting, financiën, samen. Afspraken worden vastgelegd in een actiepuntenlijst en de voortgang hiervan wordt in het volgende overleg gemonitord. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding hieraan vasthoudt, zodat zij ook de samenhang in de acties van de verschillende gremia, zoals de recent ingestelde curriculumcommissie, de examencommissie en de toetscommissie, kan borgen. (Zie standaard 3 en 10.)

Weging en Oordeel: goed

De opleiding evalueert nauwgezet de interne kwaliteit, treft waar nodig verbetermaatregelen, monitort de voortgang en documenteert deze. Alle betrokkenen spelen een actieve rol in de interne kwaliteitszorg. Sterke voorbeelden daarvan acht het auditteam de studentpanels en de vertegenwoordiging van het werkveld, inclusief de alumni, in de opleidingscommissie. Door de instelling van het Groot Werkoverleg zorgt het management dat zij nog beter zicht heeft op de resultaten van uitgezette acties en op de samenhang daartussen.

Het auditteam acht een oordeel 'goed' voor deze standaard daarom op zijn plaats.

Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het toetsstelsel van de opleiding staat als een huis. De opleiding hanteert een duidelijk toetsbeleid, waarin zij haar visie op toetsing en beoordeling heeft vastgelegd. In het Handboek Toetsing staan o.a. richtlijnen rondom het toetsen en beoordelen. Uit de programmamatrix is af te leiden hoe de eindkwalificaties zijn geoperationaliseerd en worden getoetst. Ook staan in het handboek toetsmatrijzen per opleidingsfase, waaruit is af te leiden wat er wordt getoetst en welke verschillende vormen van toetsen de opleiding hanteert en welke afspraken er zijn over de cesuur.

De door de opleiding gehanteerde toetsvormen en de inhoudelijke breedte en diepgang van de toetsen sluiten nauw aan bij de drie programmegebieden: Competent handelen, Kennisbasis, Persoonlijke professionaliteit. Zo toetst de opleiding bijvoorbeeld competent handelen aan de hand van werkplekassessments, waarin het voorbereidingsdossier - het stageportfolio -, het assessment op de werkvloer en de evaluatie/reflectie door de student een rol spelen.

De persoonlijke professionaliteit moet tot uiting komen in het leerverslag dat de student schrijft: de mate waarin en de wijze waarop de student als leraar vanuit persoonsgebonden drijfveren handelt, professioneel communicatieve vaardigheden hanteert, de eigen oordeelsvorming op reflectie en onderzoek baseert en de ter handneming van de eigen ontwikkeling. (Voor de toetsing van de kennisbasis zie hieronder.)

Ten tijde van de audit was de opleiding bezig met de vermindering van de toetsdruk.

De opleiding wil grotere onderwijsseenheden tegelijkertijd gaan toetsen en daarmee het aantal toetsen verminderen. In een tweetal pilots – beroepsproduct 2 'De rol van de leerkracht' en 4 'Werken binnen en buiten de klas' – zijn de eerste ervaringen opgedaan. De effecten hiervan waren tijdens de audit nog niet bekend.

Kennisbasistoetsen

In het eerste studiejaar moeten alle studenten de entreetoetsen rekenen & wiskunde (Wiscat) en de taaltoets (Nedcat) met goed gevolg afronden alvorens door te mogen met de opleiding. Daarnaast moeten de huidige studenten de eigen vaardigheidstoetsen mens & wereld voor het einde van het tweede studiejaar met een voldoende hebben afgesloten.

In het eerste en tweede studiejaar heeft de opleiding vakspecifieke kennistoetsen geprogrammeerd, zodat zij aan het einde van de majorfase de landelijke kennisbasis in de volle breedte heeft getoetst. Met ingang van 2012-2013 leggen de studenten vervolgens aan het begin van het derde studiejaar de landelijke kennisbasistoetsen voor rekenen & wiskunde en taal af. De studenten krijgen per studiejaar twee kansen om deze toetsen met een voldoende af te ronden.

In de minorfase leveren de studenten producten op basis waarvan de opleiding de verdieping van de kennisbasis en de integratie van vakken en inhoudelijke verdieping door praktijkonderzoek toetst en beoordeelt.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in toetsen en beoordelen. De opleiding borgt de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid o.a. op de volgende manier:

- de programmamatrix en de toetsmatrijzen borgen dat de ontworpen toetsen dekkend zijn voor *alle* eindkwalificaties;

- de eindkwalificaties zijn geoperationaliseerd in beoordelingscriteria en prestatie-indicatoren en vastgelegd in uniforme beoordelingsformulieren. De toetsen en beoordelingsformulieren zijn in teamverband ontworpen, wat de kans verkleint dat beoordelaars de criteria of prestatie-indicatoren verschillend interpreteren en gebruiken;
- alle relevante informatie over inhoud, vorm, procedures en organisatie van toetsing evenals beoordelingscriteria is toegankelijk via intranet;
- er wordt frequent getoetst aan de hand van verschillende toetsvormen;
- er is een strikte scheiding tussen begeleiden en beoordelen;
- bij de meeste toetsen zijn twee assessoren betrokken. Dat geldt ook voor de beoordeling van het praktijkonderzoek;
- de opleiding betreft ook het werkveld bij het beoordelen van het competent handelen. De opleiding heeft daartoe schoolopleiders opgeleid tot veldassessor;
- over de uitvoering van de beoordeling spreken de docenten met elkaar in teamverband om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te verhogen.

Het auditteam heeft ook zelf steekproefsgewijs kennisgenomen van toetsen van de studiejaar 1 tot en met 4 en acht deze duidelijk en van het juiste niveau. Wel beveelt het auditteam de opleiding aan meer holistisch te kijken. De beoordelingscriteria neigen soms naar een kwantitatieve meting – een afvinklijstje of alle gevraagde elementen aanwezig zijn – waarbij niet expliciet gevraagd wordt naar de inhoudelijke kwaliteit van het aangeleverde materiaal.

Examencommissie

De werkwijze van de examencommissie is procedureel goed op orde en voldoet aan de eisen die de wetgever stelt. Het auditteam is van oordeel, dat het zeer inzichtelijk is hoe de commissie te werk gaat. Het auditteam heeft bijvoorbeeld kennis kunnen nemen van benoemingsbrieven met specifieke expertises en aanstellingstermijnen. Ook waren er duidelijke overzichtslijsten aanwezig van in te zetten docent-assessoren en veld-assessoren. Sterk punt is ook de aanwezigheid van een extern lid in de commissie vanuit het CITO.

Nu de commissie alle procedures op orde heeft, zou zij zich meer kunnen richten op haar kwalitatieve en reflectieve rol (de 'waakhond-functie'), waarvan zij de uitkomsten in haar jaarverslag opneemt.

Naast de examencommissie heeft de toetscommissie een rol binnen het toetsen en beoordelen. De toetscommissie controleert alle toetsen vanuit een mandaat van de curriculumcommissie en de opleidingsmanagers en zij onderzoekt de kwaliteit van de toetsen, de toetsafname en de beoordeling in opdracht van de examencommissie. De toetscommissie is meer in het proces aanwezig en rapporteert haar bevindingen aan de examencommissie.

Afstuderen

Zoals al hierboven beschreven kent de opleiding drie programmagebieden waarbinnen getoetst wordt of de studenten de beoogde eindkwalificaties hebben verworven. Studenten van de voltijd en vierjarige deeltijd sluiten hun opleiding af met een werkplekassessment startbekwaam, een portfolioassessment, twee leerverslagen persoonlijke professionaliteit minor 3 en 4, (een verslag van hun) praktijkonderzoek en het einddocument Godsdienst/ levensbeschouwing. Dit laatstgenoemde einddocument en het werkplekassessment behoren ook tot de afsluitende toetsing binnen de verkorte deeltijd en de universitaire pabo.

De studenten van de verkorte deeltijd leveren daarnaast nog een leerverslag startbekwaam en praktijkonderzoek. Van de studenten van de universitaire pabo vraagt de opleiding een artikel en een verslag over de toepasbaarheid in de praktijk van het voor de universiteit uitgevoerde bacheloronderzoek, een kindportfolio over de ontwikkeling van vier door de student geselecteerde kinderen en een portfolio-leerverslag over minor 2 en 3. Het auditteam is van oordeel dat verdere kadering en afstemming van verantwoordelijkheden tussen de universiteit en de hogeschool nog een aandachtspunt is. (Zie ook standaard 11.)

Weging en Oordeel: goed

De opleiding toetst en beoordeelt op een valide, inzichtelijke en betrouwbare manier. Sterke punten hierbij zijn het gebruik van toetsmatrijzen en de operationalisering van de (eind)kwalificaties in beoordelingscriteria en prestatie-indicatoren en de uniforme beoordelingsformulieren.

Het in teamverband opstellen van deze beoordelingsformulieren, de strikte scheiding van begeleiden en beoordelen en het inzetten van meerdere beoordelaars bij cruciale toetsen, zijn eveneens sterke punten. De examencommissie doet haar werk naar behoren en werkt op een inzichtelijke manier.

Het auditteam komt op basis van genoemde sterke punten tot een 'goed' voor deze standaard.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Uit evaluaties - hbo-monitor, startbekwaamheidsonderzoek, werkveldonderzoek - en uit de gesprekken tijdens de audit blijkt dat de afgestudeerden en vertegenwoordigers uit het werkveld tevreden zijn over het gerealiseerde niveau. Afgestudeerden van Hogeschool iPabo zijn startbekwaam en hun niveau sluit aan op het niveau van de werkzaamheden in de beroepspraktijk. Wel zeiden de alumni, dat zij meer ervaring hadden willen opdoen met het omgaan met (lastige) ouders. Tijdens de opleiding is daar in de vorm van rollenspel wel aandacht aan besteed, maar in de echte praktijk gaat het vaak anders. Het auditteam beveelt de opleiding aan alle stagescholen expliciet te vragen studenten de gelegenheid te bieden te participeren in gesprekken met ouders.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam heeft van 15 studenten die afstudeerden in 2012-2013 en 2013-2014 verschillende eindwerken behorend bij het afstuderen bestudeerd. Het auditteam is van oordeel, dat de studenten in deze eindwerken aantonen dat zij beschikken over het niveau dat van een startbekwaam leraar basisonderwijs mag worden verwacht.

In de leerverslagen hebben de studenten met bewijzen aangetoond dat zij beschikken over de vereiste competenties. Tevens hebben zij duidelijk beschreven op welke punten zij zich nog verder willen/moeten ontwikkelen.

In de onderzoeksverslagen hebben de studenten aangetoond dat zij een koppeling kunnen maken tussen literatuur en praktijk. Sommige studenten hadden daarin nog wel een verdiepende slag mogen maken. Ook betrof de scope vooral de eigen klas en minder vaak de hele school. Alhoewel dit passend is voor een bacheloronderzoek, zou de opleiding de studenten hiertoe wel meer kunnen uitdagen. Het auditteam zag in de onderzoeksverslagen wel een duidelijke verbetering bij cohort 2013-2014 vergeleken met cohort 2012-2013. Daar was het onderzoeksverslag vooral een procesverslag.

Het auditteam is positief over het reflectief vermogen van de studenten dat in de eindwerken naar voren kwam. Studenten mogen echter wel kritischer zijn op de onderzoeksuitkomsten.

De conclusies die studenten trekken gaan vaak verder dan het onderzoek rechtvaardigt.

Het auditteam vond de beoordeling van het verslag van de studenten van de universitaire pabo over de toepasbaarheid in de praktijk van het voor de universiteit uitgevoerde bacheloronderzoek lastig. De opleiding herkent en erkent dit. De universiteit hanteert een eigen onderzoeksagenda, waarin studenten participeren. Deze wetenschappelijke onderzoeken zijn niet altijd goed te vertalen naar de praktijk van de basisschool. De betrokken docenten van Hogeschool iPabo zijn hierover inmiddels in gesprek met de docenten van universiteit. Het ligt in de bedoeling dat de onderzoeksthema's voor de pabo-studenten worden aangepast.

Het auditteam kwam enkele malen tot een lagere – zij het wel voldoende – beoordeling voor eindwerken. Dat wordt naar het oordeel van het auditteam ten dele veroorzaakt doordat sommige beoordelingscriteria meer appelleren aan kwantiteit dan aan de kwaliteit van het geleverde product. (Zie daarover standaard 10.)

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelor-niveau beschikken over de competenties van een startbekwaam leraar basisonderwijs.

Alumni en vertegenwoordigers onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden van Hogeschool iPabo aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Een oordeel 'voldoende' is voor deze standaard dus op zijn plaats.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam trof bij Hogeschool iPabo een opleiding tot leraar Basisonderwijs aan met een sterke eigen profilering rond de i van interreligieus en de o van oordeelsvorming. Deze opleiding wordt verzorgd door zeer bevlogen docenten die een echt rolmodel zijn voor de studenten. De i en o krijgen aantoonbaar aandacht in zowel de eindkwalificaties, het programma als in de toetsing. Met de vijf uitstroomprofielen sluit de opleiding goed aan bij de kwaliteitsagenda van de schoolbesturen in Noord-Holland.

Het auditteam beoordeelt de standaarden 2, 3 en 4 met betrekking tot het programma, het ontwikkelen van beroepsvaardigheden, de inhoud en de vormgeving als 'voldoende'. De voorzieningen, standaard 7, in Amsterdam en Alkmaar voldoen voor de realisatie van het programma. Standaard 11 met betrekking tot het gerealiseerde niveau beoordeelt het auditteam eveneens als 'voldoende'.

Alle overige standaarden met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering, de aansluiting van het programma bij de instromende studenten, de kwaliteit en kwantiteit van het personeel, de studiebegeleiding en informatievoorziening, de kwaliteitszorg en het toetsen en beoordelen zijn goed op orde. Voor de standaarden 1, 5, 6, 8, 9 en 10 komt het auditteam daarom tot een oordeel 'goed'.

Omdat het auditteam onderdelen van het programma en het gerealiseerde niveau als voldoende beoordeelde, komt hij op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de opleiding/de curriculumcommissie aan bij de herziening van het curriculum in elk geval aandacht te besteden aan i) differentiatie in didactiek en werkvormen voor de verschillende instromers door meer aan te sluiten bij de talenten van de studenten, ii) mogelijkheden van blended learning, iii) de internationale dimensie, iv) de horizontale samenhang in het programma tussen de verschillende blokjes/lessen, v) de studielast van het voltijdprogramma voor de eerste twee studiejaar, vi) de toetslast door de vele kleinere toetsen.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan om in het kader van talentontwikkeling de achtergronden van de studenten nog beter te gebruiken voor de groepssamenstelling, met name bij de deeltijd en verkorte deeltijd.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan studenten vóór de poort al duidelijker te maken wat er aan versnelling mogelijk is.
- Het auditteam beveelt het management aan de werkdruk van de gedreven docenten nauwgezet te blijven monitoren.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan ervoor te zorgen dat er voor alle uitstroomprofielen voldoende onderzoeksexpertise aanwezig is vanuit het lectoraat.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan ervoor te zorgen dat het concept van de leergemeenschap verder wordt uitgewerkt.
- Het auditteam beveelt de examencommissie aan zich nu meer te richten op haar kwalitatieve en reflectieve rol (de 'waakhond-functie') en de uitkomsten daarvan in haar jaarverslag op te nemen.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool iPabo hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar Basisonderwijs voltijd / deeltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde eindkwalificaties	
Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties	G
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	V
Standaard 3. Inhoud programma	V
Standaard 4. Vormgeving programma	V
Standaard 5. Aansluiting programma	G
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	G
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	V
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	G
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	G
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	G
Gerealiseerde eindkwalificaties	
Standaard 11. Eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

1. Competent handelen

Uitgebreid handelingsrepertoire als groepsleerkracht en sociaal-communicatieve vaardigheden in het omgaan met kinderen, ouders en collega's.

Na afloop van de bacheloropleiding is een afgestudeerde in staat tot:

- Werken aan groepsvorming en begeleiden van groepsprocessen.
- Communiceren in de groep.
- Pedagogisch handelen.
- Pedagogisch volgen.
- Adaptief werken met leerlijnen.
- Creëren van een leeromgeving die tot leren uitlokt.
- Leerlingen leren leren.
- Zorgdragen voor alle aspecten van klassenmanagement in de eigen groep.
- Open communiceren met collega's in de school.
- Leveren van een constructieve bijdrage aan de schoolontwikkeling.
- Professionele contacten onderhouden met ouders/verzorgers.
- Professionele contacten onderhouden met zorginstellingen.
- Participeren binnen de sociaal-culturele en levensbeschouwelijke context van de school.

Na afloop van de bacheloropleiding is een afgestudeerde startbekwaam voor de gekozen *leeftijdsspecialisatie*:

- Jongere kind (4-7 jarigen)
- Oudere kind (8-12 jarigen)

2. Kennisbasis

Pedagogische, vakinhoudelijke en -didactische vakbekwaamheid

Na afloop van de bacheloropleiding beschikt een afgestudeerde over de volgende kennisbasis:

- Kennis op het terrein van communicatie, interculturele communicatie en groepsdynamica.
- Kennis op het terrein van ontwikkeling en opvoeding, identiteitsontwikkeling en culturele bepaaldheid.
- Kennis op het terrein van leerinhouden en leerlijnen, leer- en onderwijstheorieën.
- Kennis op het terrein van het wetenschappelijk fundament van (school)vakken, didactiek en methodes/modellen.
- Kennis over klassenmanagement en organisatorische aspecten van leeromgevingen.
- Kennis op het terrein van samenwerking en onderwijsinnovatie, kwaliteitszorg, leerlingvolgsystemen en organisatievormen voor scholen.
- Kennis op het terrein van de leerwereld en culturele achtergronden van opvoeders en de professionele infrastructuur waar de school onderdeel van is.

Na afloop van de bacheloropleiding beschikt een afgestudeerde over een geprofileerde kennisbasis binnen de context van één van de volgende *uitstroomprofielen*:

- Jonge Kind & VVE
- Opbrengstgericht werken
- Passend onderwijs
- Talentontwikkeling & excellentie
- Diversiteit & kritisch burgerschap

3. Persoonlijke professionaliteit (de 'i' en de 'o' van iPabo)

Een lerende en onderzoekende houding naar de ontwikkeling van kinderen (inclusief de eigen rol daarbij) met bijbehorend moreel kompas voor het maken van professionele afwegingen.

Na afloop van de bacheloropleiding is een afgestudeerde op het gebied van *leervaardigheden* in staat tot:

- Koers bepalen van eigen professionele ontwikkeling.
- Keuzes verantwoorden in eigen professionele ontwikkeling.
- Doelgericht activiteiten verrichten in het kader van de eigen professionele ontwikkeling.

Na afloop van de bacheloropleiding is een afgestudeerde op het gebied van *oordeelsvorming* in staat tot:

- Verrichten van praktijkonderzoek ten behoeve van een schoolontwikkelingsvraagstuk.
- Reflecteren op eigen functioneren als groepsleerkracht.
- Reflecteren op eigen professionele beroepsopvatting als groepsleerkracht.

Na afloop van de bacheloropleiding is de oordeelsvorming van een afgestudeerde gekleurd door de gekozen *levensbeschouwelijke differentiatie* (PC, RK, Islam of Religieuze diversiteit).

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Reguliere bacheloropleiding leraar basisonderwijs, met uitstroomspecialisatie jonge kind			opleidingsbekwaam				beroepstakenbekwaam				werkplekbekwaam		startbekwaam						
			beroepstaak 1 p1.1 p1.2		beroepstaak 2 p2.1 p2.2		beroepstaak 3 p3.1 p3.2		beroepstaak 4 p4.1 p4.2		minor 1	minor 2	minor 3	minor 4					
competent handelen		stage / wpl	groep 5-8		groep 1-2		groep 3-4		groep 5-8		oudere kind	jongere kind	jongere kind	jongere kind					
			5		5		5		5		10	10	13	17					
kennisbasis	taal	NE		3	3	3	1	2	1	1	7	3	4	3	3				
		handschr.		1	1		1												
		ENG								2									
	rekenen	RE/WI		2	1	2	1	1		3	4	3	afhankelijk van inhoudelijke keuze binnen uitstroomprofiel vakspecifiek of vakdoorsnijdend thema	3	afhankelijk van inhoudelijke keuze binnen uitstroomprofiel vakspecifiek of vakdoorsnijdend thema				
		N&T		2		1			1	1		1							
	oriëntatie op Mens & Wereld	AK		2					1										
		GS		2						1									
		BEVO		1		1		1	1		2	1							
	kunstzinnige vorming & bewegingsonderwijs	MU			1	1		1								1			
		DR			1					1						1			
BEWO				1	1	1					1								
godsdienst & levensbeschouwing	GO		1		1	1	1	1	1							4			
	GE. STR.							1											
pedagogiek	PE		1		2		2		2	3	2								
persoonlijke professionaliteit	basale professionele vaardigheden en houdingen	presentatie- vaardigheden	6	3	2	4	4	6	4	5	6	7	3	11					
		overleg- vaardigheden																	
		specifieke vakvaardigheden																	
		identiteit: inspiratie & integratie																	
basale onderzoeksvaardigheden en onderzoekende houding																			
reflectie op eigen handelen																			
reflectie op eigen professionele ontwikkeling																			
subtotaal periode			7	17	10	16	9	14	10	17	22	20	11	17					
subtotaal beroepstaak / minor			29		31		28		32		32	30	24	34					
subtotaal fase			60				60				62		58						

Reguliere bacheloropleiding leraar basisonderwijs, met uitstroomspecialisatie oudere kind			opleidingsbekwaam				beroepstakenbekwaam				werkplekbekwaam		startbekwaam					
			beroepstaak 1 p1.1 p1.2		beroepstaak 2 p2.1 p2.2		beroepstaak 3 p3.1 p3.2		beroepstaak 4 p4.1 p4.2		minor 1	minor 2	minor 3	minor 4				
competent handelen		stage / wpl	groep 5-8 5		groep 1-2 5		groep 3-4 5		groep 5-8 5		jongere kind 10	oudere kind 10	oudere kind 13	oudere kind 17				
kennisbasis	taal	NE		3	3	3	2	3	2	2	7	3	4	3	3			
		handschr.		1	1		1											
		ENG							1	1								
	rekenen	RE/WI		2	1	2	1	2	2	1	4	3	afhankelijk van inhoudelijke keuze binnen uitstroomprofiel vakspecifiek of vakdoorsnijdend thema	3	afhankelijk van inhoudelijke keuze binnen uitstroomprofiel vakspecifiek of vakdoorsnijdend thema			
		N&T		2		1	2	1				1						
	oriëntatie op Mens & Wereld	AK		2						1								
		GS		2							2							
		BEVO		1	0	1		0	1			1						
	kunstzinnige vorming & bewegingsonderwijs	MU			1	1		1				1						
		DR		1							2							
		BEWO			1	1	2				2							
	godsdienst & levensbeschouwing	GO		1		1	1	1	1	1	2						4	..
GE. STR.								1										
pedagogiek	PE		1		2	1	1	1	1	3	2							
persoonlijke professionaliteit	basale professionele vaardigheden en houdingen	presentatie- vaardigheden	5	4	3	3	3	3	2	3	6	7				3	11	
		overleg- vaardigheden																
		specifieke vakvaardigheden																
		identiteit: inspiratie & integratie																
	basale onderzoeksvaardigheden en onderzoekende houding																	
reflectie op eigen handelen																		
reflectie op eigen professionele ontwikkeling																		
subtotaal periode			6	19	10	15	11	12	12	15	22	20	11	17				
subtotaal beroepstaak / minor			30		30		28		32		32	30	24	34				
subtotaal fase			60				60				62		58					

Verkorte deeltijdopleiding

		Fase opleidingsbekwaam en beroepstakenbekwaam		Fase werkplekbekwaam en startbekwaam		
		Beroepstaak 1	Beroepstaak 2	Beroepstaak 3	LIO	
Competent handelen (28 EC)	stage / wpl	groep 5-8	groep 1-2	groep 3-4	leeftijdsspecialisatie	
		5	5	5	13	
Kennisbasis (58 EC)	Taal	NE	2	2	3	5 ⁹
		Handschr.			1	
		ENG	1			
	Rekenen	RE	3	2	3	
	Oriëntatie op Mens & Wereld	N&T	1	1	2	
		AK	3			
		GS	3			
	Kunstzinnige Vorming + Bewegingsonderwijs	BEVO	2	2		
		MU		2	1	
		DR	1	1		
		BEWO		2	..	
	Godsdienst & Levensbeschouwing	GO	1	1		4 ¹⁰
GE. STR.			1	2		
Pedagogiek	PE	11 ¹¹	10 ⁶	8 ⁶		
Persoonlijke professionaliteit (34 EC)	Basale professionele vaardigheden en houdingen	presentatievaardigheden	(in combinatie met pedagogiek)	(in combinatie met pedagogiek, met afzonderlijke lessen handschrift eigen vaardigheid)	9	
		overlegvaardigheden				
		specifieke vakvaardigheden				1
		identiteit: inspiratie & integratie				1
	Basale onderzoeksvaardigheden en onderzoekende houding	..				
	Reflectie op eigen handelen	(in combinatie met pedagogiek)				
Reflectie op eigen professionele ontwikkeling						
subtotaal beroepstaak / minor		33	29	27	31	
subtotaal fase		62		58		

⁹ Praktijkonderzoek binnen de gekozen profiel.

¹⁰ Denominatieve differentiatie.

¹¹ Geïntegreerd programma pedagogiek en persoonlijke professionaliteit.

Universitaire pabo Amsterdam/Alkmaar

		pabo 1 Opleidingsbekwaam		pabo 2 Beroepstakenbekwaam		pabo 3 Werkplekbekwaam		pabo 4 Startbekwaam		
		Beroepstaak 1	Beroepstaak 2	Beroepstaak 3	Beroepstaak 4	Beroepstaak 5	Minor 1	Minor 2	Minor LIO	
Competent handelen (60 EC)	stage / werkplek-leren	groep 5-6 5	groep 1-2 5	groep 7-8 5	groep 1-2 5	Groep 3-4 5	jongere/ oudere kind 10	jongere/ oudere kind 5	jongere/ oudere kind 10	
Kennisbasis (56 EC)	Taal	NE	g ¹²	g ⁹	g ⁹	g ⁹	8 ⁹			
		Handschr.					pm ⁹			
		ENG								
	Rekenen	RE	pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹			
	Oriëntatie op Mens & Wereld	N&T		pm ⁹	pm ⁹		pm ⁹			
		AK		pm ⁹	pm ⁹					
		GS		pm ⁹	pm ⁹					
	Kunstzinnige Vorming + Bewegingsonderwijs	BEVO		pm ⁹			pm ⁹	5 ¹³	5 ¹⁴	1 ¹⁵ 3
		MU		pm ⁹			pm ⁹			
		DR		pm ⁹	pm ⁹					
BEWO			pm ⁹	pm ⁹		pm ⁹				
Godsdienst & Levensbeschouwing	GO / GE. STR.		pm ⁹			pm ⁹				
Persoonlijke professionaliteit (4 EC)	Basale professionele vaardigheden en houdingen	specifieke vakvaardigheden	pm ⁹ (schrijven, beeldende vorming)	pm ⁹ (ict)	pm ⁹ (schrijven, beelden vorming, bewegingsonderwijs)	pm ⁹ (schrijven)	pm ⁹ (drama, ict)	3	5	
		Specifieke pedagogisch-didactische vaardigheden						4 ¹⁶		
	Reflectie op eigen handelen		pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ¹⁰		
	Reflectie op eigen professionele ontwikkeling		pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ⁹	pm ¹⁰		
subtotaal beroepstaak / minor			14	14	14	14	13	19	16	16
totaal VU (150):			42		36		42		30	
Totaal (270):			70		64		74		62	

¹² Totaal aantal studiepunten vakinhoud en vakdidactiek voor de betreffende basisschoolvakken, inclusief persoonlijke professionaliteit.

¹³ Geïntegreerd aanbod didactiek Jongere of oudere kind, afhankelijk van gekozen leeftijdsspecialisatie.

¹⁴ Differentiatie binnen vak of vakdoorsnijdend thema, als onderdeel van leeftijdsspecialisatie.

¹⁵ Religieuze diversiteit op de werkplek, in combinatie met godsdienst/levensbeschouwing.

¹⁶ Handelingsgericht werken met groepsplannen.

Bidiplomeringstraject Nederlands iPabo Amsterdam/Alkmaar - Inholland

		pabo 1 Opleidingsbekwaam (regulier paboprogramma)		pabo 2 Beroepstakembekwaam (bidiplomeringsprogramma)		pabo 3 Startbekwaam (biDP)		pabo 4 Startbekwaam (biDP)		Pabo 5 Inholland	
		Beroepstaak 1	Beroepstaak 2	Beroepstaak 3	Beroepstaak 4	Beroepstaak 5	Minor 1	Minor 2	Minor LIO*)	Minor LIO	
Competent handelen (48 EC)	stage / werkplek- leren	groep 5-6 5	groep 1-2 5	groep 7-8 5	groep 1-2 5	Groep 3-4 8	oudere kind 7	oudere kind 8	oudere kind 5	oudere kind -	
Kennisbasis (113 EC)	Taal	NE	3	6	1	2	2	4	Leeftijd- Speciali- satie OK 5	Leeftijd- Speciali- satie OK 3	Afstudeer- onderzoek 10
		Handschr.	1	1			1				
		ENG			1						
	Rekenen	RE	2	3	1	2	2	4			
	Oriëntatie op Mens & Wereld	N&T	2	1	1		1				
		AK	2		1						
		GS	2		1						
	Kunstin- nige Vorming + Bewegings- onderwijs	BEVO	1	1		1	1				
		MU		2		1					
		DR		1							
BEWO			2								
Gods- dienst & Levensbesc houwing	GO / GE. STR.	1	1		1	1	1	1			
Pedagogiek	PE	1	2	2	2	1	4				
Persoonlijke professionaliteit (38 EC)	Basale profes- sione- ne vaardig- heden en houdingen	specifieke vakvaardig- heden	9	6	5	6	2	2	6	2	-
		Specifieke pedagogisch- didactische vaardigheden									
	Reflectie op eigen handelen										
	Reflectie op eigen professionele ontwikkeling										
totaal iPabo (179)		29	31	18	20	19	22	19	11	10	
totaal Inholland (127):		5		27		27		33		35	
totaal (306):		65		65		68		63		45	

*) stage in onderbouw VO

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar Basisonderwijs – Hogeschool iPabo

Dag 1: 1 april 2015 (locatie Amsterdam)

Tijd	Gesprekspartners
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditteam
08.30 – 09.15	
09.15 – 10.30	Jan Houben, - voorzitter CvB Winfried Roelofs, - lid CvB Hermien Wiechers - Bestuurlijk secretaris Kees Bakker - Opleidingsmanager Alkmaar Susan Herrings - Opleidingsmanager Amsterdam
10.30 – 10.45	
10.45 – 12.00	Docenten voltijd (V), deeltijd (D) en universitaire (U) pabo Monique Leygraaf, - V, D, U, slb, lid CC, internationalisering (Amsterdam) Karin Weisbeek, - V, slb, lid CC (Alkmaar) Ans Koopman, - V, D (Alkmaar/Amsterdam) Arie Fase, - V (Alkmaar) Jenneke Brugman, - D, slb, lid OC (Amsterdam) Martijn Weesing, - V, D (Amsterdam) Rob Moggre, - V, slb (Alkmaar) * curriculumcommissie * opleidingscommissie
12.00 – 12.45	Lunch
12.45 – 13.30	Rondleiding (30 min) Open spreekuur (45 min)
13.30 – 14.30	studenten voltijd en universitaire pabo Rowen Kemper student K41 Luca Bakker student K22 Chris Kranenburg student L33 Lotte Kelder student L23 Renske Haasnoot student L32 Regina Baas student U40 Laura van Noort student (OC) L33
14.30 – 15.15	Studenten deeltijd Lex Berkhout student D32 Sacha Timmer student D41 Mitchel Demmers student V11 Annika Hagg student V11 Jan de Boer student D12 Annelies den Hollander student D11 Saskia Peverelli student V21
15.15 – 15.30	

Tijd	Gesprekspartners
15.30 – 16.15	Alumni Freke Benoist Erwin Steenkamp Tiba Onstenk Rosanne van Hoeijen vertegenwoordigers van het werkveld Rien Spies, - bestuurder Agora Gert Jan Veeter - bestuurder Sarkon Truus van Pinxteren - opleider in de school Agora, projectleider Samen Professioneel Sterk Lucia van Zanten, - opleider in de school CPOW Tim Janssen - opleider in school AMOS
16.15 – 16.45	

Dag 2: 2 april 2015 (locatie Amsterdam)

Tijd	Gesprekspartners
08.15 – 08.30	
08.30 – 09.15	Leden examencommissie/ toetscommissie Else Kooijman - voorzitter EXCO Jenny Schrumpf - lid EXCO Anneke Smit - voorzitter TOCO Ineke Peereboom - lid TOCO Annette Markusse - lid TOCO
09.15 – 10.00	Lectoren (L), Leden van de kenniskring (KK) en Docenten/begeleiders praktijkgericht onderzoek (DPO) Annerieke Boland, - Lector Jonge Kind Ronald Keijzer, - Lector Rekenen/Wiskunde Anne Arbouw, KK Annemarie Boschloo, KK Monique Leijgraaf, KK Josje vd Linden, KK Else Kooijman, DPO Stefan Schuur, DPO
10.00 – 10.45	Presentatie door de opleiding
10.45 – 11.00	
11.00 – 11.30	Mogelijkheid voor oproepen voor nadere informatie
11.30 – 12.30	Werklunch
12.30	terugkoppeling aan alle belangstellenden

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd en deeltijd opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd- en deeltijdvarianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditpanel een presentatie bijgewoond van twee studenten over hun afstudeeronderzoek.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 10 of 11 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste 5 standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste 5 standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding
- Organogram
- Beoogde eindkwalificaties
- Programmamatrix: beoogde eindkwalificaties gerelateerd aan programmagedieden, wettelijke bekwaamheidseisen en niveau Europees kwalificatieraamwerk
- Beoogde eindkwalificaties gerelateerd aan opleidingsprofiel (deelprogramma's en fasen)
- Studiegidsen met inhoudsbeschrijvingen van de programmaonderdelen, met vermelding van eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen) en studiepunten
- Keuzemogelijkheden minor 2, minor 3 en minor 4
- Onderwijs- en examenregeling – OER
- Opleidingsinfrastructuur 'Opleiden doe je samen'
- Studiebegeleiding
- Studentenparticipatie
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
  - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
- Overzichtslijst van *alle* afstudeerwerkstukken van de laatste twee jaar
- Overzicht van de contacten met het werkveld
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen.
- Documentatie over student- en docenttevredenheid
- Toetsbeleid en Handboek Toetsing
- PDCA-cyclus van toetsing en beoordeling
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Handboeken en overig studiemateriaal.
- Onderwijsbeleidsplan
- Beleidsplan op het gebied van onderzoek in relatie tot de aangeboden opleidingen;
- Personeels(beleid)plan
- Voorzieningenplan
- Kwaliteitszorgplan
- Uitkomsten audits en ondernomen vervolgacties
- Beleidsplan ten aanzien van de toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken¹⁷:

Aantal	Studentnummer	Variant	studiejaar
1	100332	deeltijd	2013
2	110184	verkorte deeltijd	2013
3	90394	universitaire pabo	2013
4	90121	voltijd	2013
5	90236	voltijd	2013
6	100185	deeltijd	2014
7	120350	verkorte deeltijd	2014
8	100240	universitaire pabo	2014

¹⁷ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

9	100023	voltijd	2014
10	100089	voltijd	2014
11	100139	voltijd	2014
12	100165	voltijd	2014
13	100239	voltijd	2014
14	100250	voltijd	2014
15	90143	voltijd	2014

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitszorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - studentzaken
voorzitter Drs. W.G. van Raaijen	x	x				
deskundige Dr. A. Ros	x	x	x	x	x	
deskundige W.J.J. van Brecht	x		x	x		
studentlid F.E. van Gils						x
secretaris G.C.Versluis	x	x	x			

Korte functiebeschrijvingen
De heer Van Raaijen is senior adviseur en partner bij Hobéon. Sinds 2004 trad hij veelvuldig op als lead-auditor (voorzitter) van accreditatie-audits in het hoger onderwijs, waaronder bij een flink aantal lerarenopleidingen; voorheen rector van een particuliere school voor voortgezet onderwijs. Van Raaijen is opgeleid als eerstegraads Neerlandicus.
Mevrouw Ros lector Leren & Innoveren (MLI) bij Fontys Hogeschool Kind & Educatie (FHKE), waarbij ze samenwerkt met 5 pabo-locaties, MLE, MLI, opleiding Pedagogische Management Kinderopvang en academiedirecteur van de Master Leadership in Education (MLE) bij FHKE.
De heer Van Brecht is sinds februari 2014 directeur-bestuurder van Villa Primair; voorheen directeur en vervolgens voorzitter College van Bestuur St. Katholieke Scholen Westelijk Weidegebied (SKSWW).
Mevrouw Van Gils is derdejaars student aan de Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs (ALPO) van Hogeschool Utrecht.
Mevrouw Versluis is NVAO gecertificeerd secretaris d.d. november 2010

Op 2 februari 2015 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool iPabo, onder nummer 003646.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl